
Astra și recunoașterea literară în Transilvania: premiul „Andrei Mureșanu”

Andreea DĂNCILĂ

Cuvinte cheie: sec. XX, Transilvania, ASTRA, premii literare

Keywords: 20th century, Transylvania, Romanian writer status, ASTRA, literary competition.

Chiar dacă imaginată inițial drept o „Academie populară”, lipsită de elitismul clamat al surorii sale bucureștene, ASTRA, începe să fie tot mai preocupată la începutul secolului XX de strategii care să integreze cărturărirea în proiectele sale de ordonare a spațiului cultural transilvănean. Acest „minister al culturii”¹ din perioada dualistă se va orienta, în paralel cu soluțiile de popularizare culturală spre nișa elitelor literare, eșantion care devine în unele din proiectele Asociațiunii principal destinatar.

În anul 1900, la Adunarea Generală a ASTREI de la Băile Herculane se hotărăște reorganizarea secțiilor „științifice-literare”, inițiativă ce a presupus și o reconsiderare a ariilor de acțiune în special în cazul secției literare, considerată a avea „cele mai multe și mai grele agende”². Cu acea ocazie noul plan de lucru erau astfel trasat: a.) preocupări pentru lingvistică-forme dialectale, b.) izvoarele literaturii române, biografiile marilor scriitori, reeditarea operelor lor, c.) culegerea de material folcloric, d.) publicarea anuală a unui repertoriu bibliografic și statistic al întregii producțiuni literare românești din Ungaria, e.) editarea de cărți pentru popor, mai ales în cadrul seriei Biblioteca Poporală a Asociațiunii, f.) îmbogățirea bibliotecii Asociațiunii, g.) „[secția literară] va urmări mișcarea literară în materie de literatură frumoasă, va iniția editarea de scrieri literare, va propune publicarea de premii pentru asemenea lucrări și va cenzura toate lucrările de literatură frumoasă și belearte, ce vor intra la concursurile Asociațiunii”³.

Programul era unul îndrăzneț, de limitele căruia se vor convinge tot mai mult membrii Comitetului Central al ASTREI la puțin timp de la elaborarea sa. O scrisoare trimisă în 1902 de Iosif Blaga, referentul secției literare către secretarul Asociațiunii, Cornel Diaconovich este relevantă pentru blocajele care survin în funcționarea acesteia: „Stimate Domnule secretar, primind azi scrisoarea Dvoastră îmi țin de datorință a vă răspunde și înainte de a vă trimit procesele verbale și rapoartele trebuitoare, că da, aveți multă dreptate când spuneți că nu merg lucrurile la secția literară cum ar trebui și cum s-ar fi așteptat. Dar ce să facem dacă suntem atât de mult ocupați în multe părți. Asta e cauza răului. [...] Procesele verbale nu le-am trimis că nu conțineau nimic ... Ce facem cu raportul asupra mișcării literare? N-am cetit cărțile și nu le am...”⁴. Într-adevăr, abia din anii 1905-1906, perioadă care corespunde alegerii noilor secretari ai Asociațiunii, Octavian Goga și Octavian Tăslăuanu, se simte o responsabilizare în agendele secției literare, care încearcă să acopere cu mai mult angajament nișele de acțiune fixate.

Revenind la ambițiosul proiect al ASTREI din 1900, în privința secțiilor literare, ultimul punct al acestuia este cel care va sta la baza inițierii premiului „Andrei Mureșanu”, stipendiu suportat anual din Fundația „Andrei Mureșanu”, administrată de Asociațiune și totalizând în intervalul dinaintea războiului între 9000 și 10.000 coroane. Din această sumă, anual se ofereau 300 coroane celui mai bun scriitor înscris în concurs.

---

1 Kopeczi Bela (coord.), *Histoire de la Transylvanie*, Akademiai Kiado, Budapest, 1992, p. 552.

2 Direcția Județeană Sibiu a Arhivelor Naționale (în continuare DJSAN), Fond ASTRA, 763/1900.

3 *Transilvania*, nr. 3, XXXVII, Editura Asociațiunii, Sibiu, 1906, p. 58.

4 DJSAN, Fond citat, 379/1902, Iosif Blaga către Cornel Diaconovich la 8 iunie 1902.

Andreea DĂNCILĂ, e-mail: andrea.dancila@yahoo.com